

رابطه عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش میانجی دزدگی زناشویی

دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران
استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده پزشکی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران
استاد، گروه روانشناسی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران
دانشیار گروه روانشناسی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران
کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

میترا نظام‌الملکی ^{id}

مریم نصری* ^{id}

سید عبدالمجید بحرینیان ^{id}

فاطمه شهابی زاده ^{id}

سحر فرهمندپور ^{id}

maryamnasri59@yahoo.com

ایمیل نویسنده مسئول:

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۱۳

دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۱۷

فصلنامه علمی پژوهشی
خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۴۳۰-۲۷۱۷
<http://Aftj.ir>

دوره ۴ | شماره ۴ | پیاپی ۱۸ | ۳۹۹-۴۱۲
پاییز ۱۴۰۲

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:
درون متن:

(نظام‌الملکی و همکاران، ۱۴۰۲)

در فهرست منابع:

نظام‌الملکی، میترا، نصری، مریم، بحرینیان، سید عبدالمجید، شهابی زاده، فاطمه، و فرهمند، سحر. (۱۴۰۲). رابطه عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش میانجی دزدگی زناشویی. *خانواده درمانی کاربردی*. ۴(۴)، ۳۹۹-۴۱۲.

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف بررسی رابطه عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش میانجی دزدگی زناشویی صورت گرفت. **روش پژوهش:** روش تحقیق از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه‌ی زنان متأهل دارای اختلاف خانوادگی مراجعه کننده به مراکز مشاوره سطح شهر تهران در سال ۱۴۰۱ بود. نمونه پژوهش ۲۰۰ نفر از این زنان متأهل بودند که به صورت نمونه‌گیری دو مرحله‌ای خوشه‌ای و تصادفی ساده از نوع قرعه‌کشی انجام شد. ابزارهای پژوهش عبارت بودند از: مقیاس دزدگی زناشویی پاینز (۱۹۹۶)، پرسشنامه احساس تنهایی اجتماعی عاطفی بزرگسالان دی‌توماسو و همکاران (۲۰۰۴) و پرسشنامه عملکرد جنسی روزن و همکاران (۲۰۰۰). اطلاعات به‌دست آمده با استفاده از روش خی‌دو و تحلیل مسیر، مورد تحلیل قرار گرفتند. **یافته‌ها:** نتایج تحلیل مسیر نشان داد که بین عملکرد جنسی و دزدگی زناشویی، بین احساس تنهایی و دزدگی زناشویی و بین عملکرد جنسی و احساس تنهایی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد ($P < 0/001$). همچنین نتایج حاکی از آن بود که دزدگی زناشویی در ارتباط بین عملکرد جنسی و احساس تنهایی، نقش میانجی دارد ($P < 0/001$). **نتیجه‌گیری:** می‌توان نتیجه گرفت مدل رابطه عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش میانجی دزدگی زناشویی از برازش مناسب برخوردار است.

کلیدواژه‌ها: درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد، درمان مثبت نگر، کنترل عواطف، پشتکار.

مقدمه

ازدواج رابطه‌ای پیچیده، ظریف و پویاست. وجود یک خانواده‌ی مستحکم، گرم، صمیمی و دارای احترام متقابل یکی از پیامدهای ازدواج موفق است (پارساکیا، رستمی و سعادت، ۲۰۲۳) که می‌تواند سلامت جسم و روانی، راحتی، آرامش و ایمنی همسران و اعضای خانواده را در پی داشته باشد (پناهی‌فر، یوسفی و امانی، ۲۰۱۴). ازدواج که تجارب مشترکی را بین زن و شوهر ایجاد می‌کند، گاهی ممکن است که منجر به بروز اختلافاتی در کیفیت روابط زناشویی شود (بیم و همکاران، ۲۰۱۸). ارتباط جنسی زوجین یکی از عوامل ضروری برای یک رابطه زناشویی قوی و پایدار است و فرایندی دوطرفه است که هرگونه اختلال در آن می‌تواند زمینه‌ای برای بروز مشکلات و متزلزل شدن کانون خانواده ایجاد کند (جودوین، برگرون و جانسن، ۲۰۱۸). عملکرد جنسی زنان تحت تاثیر تنوع و تعادل پیچیده‌ی عوامل جسمانی، روانشناختی، هورمونی و ژنتیکی قرار دارد (کلایتون و جوارز، ۲۰۱۰). توجه نکردن به نیازهای جنسی یکدیگر که به ناتوانی، بی‌میلی یا سردمزاجی فرد مربوط می‌شود، با لطمه زدن به روابط زن و شوهر، آن‌ها را عصبانی و نسبت به همسر و زندگی دلسرد می‌کند و موجب بروز رفتارهای پرخاشگرانه و افسردگی می‌شود، از سوی دیگر هرگونه استرس، اختلال هیجانی و ناآگاهی از شرایط جسمی و بدکارکردی جنسی نیز می‌تواند بر عملکرد جنسی فرد تاثیر منفی بگذارد (میرزایی‌جاهد و صابری، ۱۳۹۸).

امروزه افراد، برخی عوامل، از جمله عشق، برآورده کردن نیازهای روحی و هیجانی، افزایش شادی و رضایت را به عنوان دلایل ازدواج می‌دانند، به عبارت دیگر جاذبه‌های عاشقانه و نیازهای برآورده نشده افراد به دلیل تحولات اجتماعی و اقتصادی به پایگاه‌های برای ازدواج و انتخاب همسر تبدیل شده است. اگر چه عشق دلیل رایج برای ازدواج است اما برای یک ازدواج موفق کافی نیست. اگر انتظارات عاشقانه برآورده نشود، ناامیدی نسبت به همسر غالب می‌شود که دزدگی زناشویی بروز پیدا می‌کند (احمدیان و شمس‌علیزاده، ۱۴۰۰). زمانی که زوجها در برقراری ارتباط با یکدیگر شکست می‌خورند، صمیمیت و تعهد متقابل گسسته و دزدگی زناشویی ایجاد می‌شود (پناهی، جمارانی، عنایت‌پور شهربابکی و رستمی، ۱۳۹۶). به عبارت دیگر، روابط لذت‌بخش جنسی، یکی از مهمترین عوامل خوشبختی در زندگی زناشویی است و رضایت‌بخش نبودن آن منجر به احساس محرومیت، ناکامی و عدم ایمنی در همسران می‌شود. این محرومیت جنسی در بسیاری مواقع باعث از هم‌گسستگی زندگی زناشویی می‌شود. بی‌توجهی به اهمیت مشکلات جنسی در روابط زناشویی موجب صدمات بسیاری به روابط زن و شوهر می‌شود و با ابرادگیری از همسر، ابراز ناراضی از زندگی، قهرهای طولانی، تعارض، تهدید به جدایی و دزدگی زناشویی همراه است (اکبری و سامانی، ۱۳۹۷). دزدگی زناشویی فقدان تدریجی دلبستگی عاطفی تعریف شده است که شامل کاهش توجه به همسر، بیگانگی عاطفی، افزایش احساس دلسردی و بی‌تفاوتی نسبت به همسر و شامل سه مرحله‌ی سرخوردگی و ناامیدی، خشم و تنفر و دلسردی و بی‌تفاوتی است. در واقع دزدگی در هر رابطه‌ی زوجی، به معنای نگرش منفی و غیرلذت‌بخش است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند (کوچکی‌امیرهنده، کربلایی محمدمیگونی و ثابت، ۱۳۹۶). دزدگی به صورت از پا افتادن جسمی، روانی و عاطفی که از عدم تعادل بین توقعات و واقعیت‌ها ناشی می‌شود خود را نشان می‌دهد (محمودپور، شیری، فرحبخش و ذوالفقاری، ۱۳۹۹).

از پا افتادن روانی به شکل کاهش خودباوری، نظر منفی نسبت به همسر، احساس یاس و سرخوردگی نسبت به همسر، ناکامی در مورد خود و دوست نداشتن خود مشخص می‌شود. هر یک از این عوامل در کاهش عملکرد خانواده و مختل شدن کارکردهای خانواده و احساس تنهایی در هر یک از زوجین نقش بسزایی دارند (گودرزی، ۱۳۹۲). احساس تنهایی به حالتی گفته می‌شود که در آن فرد، فقدان روابط با دیگران را ادراک یا تجربه می‌کند و با دو ویژگی انزوای اجتماعی و انزوای هیجانی شناخته می‌شود (هسه و هاوکلی، ۲۰۱۸). احساس تنهایی وضعیت آزاردهنده‌ای است که وقتی بین وضعیت روابط بین فردی مطلوب و موجود، اختلاف قابل ملاحظه‌ای وجود داشته باشد، پدید می‌آید. احساس تنهایی به عنوان هیجانی منفی و ناخوشایند تلقی می‌شود و بر نگرش‌های افراد نسبت به خود و معنای زندگی تاثیر می‌گذارد، این احساس موجب می‌شود تا فرد احساس درماندگی، بیهودگی و بی‌کفایتی کند و برای زندگی‌اش اهمیت و ارزشی قائل نشود (عموزاده، ۱۳۹۳). افرادی که احساس تنهایی را تجربه می‌کنند به نوعی با احساس تنها بودن، کناره‌گیری روانی و رفتاری از افراد به روابط با دیگران واکنش نشان می‌دهند (هسه و هاوکلی، ۲۰۱۸).

نتایج پژوهش اسبارا (۲۰۱۵) نشان می‌دهد که ارتباط نادرست و دزدگی‌های زناشویی منجر به احساس تنهایی بین زوجین می‌گردد که در طولانی مدت به رضایت زناشویی آسیب می‌زند. نتایج حاصل از پژوهش‌ها نشان از وجود رابطه بین احساس تنهایی و دزدگی زناشویی (زارع‌زردینی، جعفری و قمری، ۱۴۰۰؛ ذوالفقاری، مرادی، احمدیان و شمس‌علیزاده، ۱۴۰۰)، عملکرد جنسی و دزدگی زناشویی (میرزایی جاهد و صابری، ۱۳۹۸؛ اکبری و سامانی، ۱۳۹۷؛ جودوین و همکاران، ۲۰۱۸؛ مکنالتی، وینر و فیشر، ۲۰۱۶)، عملکرد جنسی و احساس تنهایی (جعفری‌رزجی، آروین، نیک‌روی و غفاریان، ۱۴۰۰) دارد اما تا بحال پژوهشی که در آن رابطه بین عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش واسطه‌ای دزدگی زناشویی مورد مطالعه قرار گرفته باشد صورت نگرفته است لذا هدف اصلی از انجام این پژوهش بررسی رابطه‌ی عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش میانجی دزدگی زناشویی است. بنابراین سوال پژوهش حاضر از این قرار است که آیا مدل رابطه‌ی عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش میانجی دزدگی زناشویی از برازش برخوردار است؟

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش شناختی، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه زنان متاهل دارای مشکلات خانوادگی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره سطح شهر تهران در سال ۱۴۰۱ می‌باشد. کلان (۲۰۱۱)، برای تحلیل مسیر، حجم نمونه بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ نفر را پیشنهاد می‌کند (صفوی، ۱۳۹۹). در این پژوهش، نمونه آماری بر اساس دیدگاه کلان (۲۰۱۱)، در تحلیل مسیر، حداقل حجم نمونه ۲۰۰ نفر در نظر گرفته شده است. برای فراهم کردن نمونه‌ی موردنظر از بین مراکز مشاوره سطح شهر تهران، ۱۰ مرکز به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. از بین زنان متاهل دچار اختلافات خانوادگی که به مراکز مشاوره شهر تهران در سال ۱۴۰۰ مراجعه کرده‌بودند، ۲۰۰ نفر که ملاک‌های ورود به پژوهش (تحصیلات بالای دیپلم، دارای حداقل ۳ سال زندگی مشترک، بدون فرزند، بدون سابقه‌ی مشکلات جسمانی و روانی مزمن) را داشتند به صورت تصادفی ساده و به شیوه

قرعه‌کشی از میان افراد فهرست شده، انتخاب شدند و پرسشنامه‌ها در بین آنان توزیع گردید. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش عبارت است از: مقیاس دلدزدگی زناشویی پاینز (۱۹۹۶)، پرسشنامه احساس تنهایی اجتماعی عاطفی بزرگسالان دی‌توماسو و همکاران (۲۰۰۴) و پرسشنامه عملکرد جنسی روزن و همکاران (۲۰۰۰).

ابزار پژوهش

۱. **مقیاس دلدزدگی زناشویی پاینز (۱۹۹۶)**. پرسشنامه‌ی ۲۰ گویه‌ای دلدزدگی زناشویی پاینز (۲۰۰۴) شامل سه خرده‌مقیاس خستگی جسمی (گویه‌های ۱-۴-۷-۱۰-۱۶)، از پا افتادن عاطفی (گویه‌های ۲-۵-۹-۱۱-۱۳-۱۴-۱۷-۲۰) و از پا افتادن روانی (۳-۸-۱۲-۱۵-۱۸-۱۹) است که در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (۱ برای هرگز تا ۷ برای همیشه) ارزیابی می‌شود. در پژوهش پاینز (۱۹۹۶) قابلیت اعتماد مقیاس با روش بازآزمایی در یک دوره‌ی یک ماهه برابر ۰/۷۶ محاسبه شده و آلفای کرونباخ در دامنه‌ی بین ۰/۹۱ تا ۰/۹۳ محاسبه شده است. در ایران نیز نویدی (۱۳۸۴) ضریب آلفای کرونباخ این ابزار را ۰/۸۶ گزارش کرده و ضریب همبستگی آن با پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ ۰/۴۰- گزارش شده است. همچنین در پژوهش خورشیدی و دشتی (۱۳۹۸) ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۵ گزارش شده است.

۲. **پرسشنامه احساس تنهایی اجتماعی عاطفی بزرگسالان**. این مقیاس به وسیله‌ی دی‌توماسو، برانن و بست (۲۰۰۴) بر اساس تقسیم‌بندی ویس، طراحی و تهیه گردید. این مقیاس شامل ۱۵ گویه و سه زیرمقیاس احساس تنهایی رومانیتیک (۵ گویه)، خانوادگی (۵ گویه) و اجتماعی (۵ گویه) است و احساس تنهایی عاطفی که در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد از مجموع زیرمقیاس‌های رمانتیک و خانوادگی به دست می‌آید. نمره‌گذاری این پرسشنامه با استفاده از لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۵) انجام شده است. تمامی گویه‌ها به جز گویه‌های ۱۴ و ۱۵ به شیوه‌ی معکوس نمره‌گذاری می‌شوند و کسب نمره‌ی بیشتر در هر یک از ابعاد این مقیاس، نشان‌دهنده‌ی احساس تنهایی بیشتر در آن بعد است. در ایران پایایی و روایی مقیاس مورد تأیید قرار گرفته است و در پژوهش جوکار و سلیمی (۱۳۹۰) آلفای کرونباخ برای احساس تنهایی رمانتیک، اجتماعی و خانوادگی به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۸۴ و ۰/۸۷ بود.

۳. **پرسشنامه عملکرد جنسی روزن و همکاران (۲۰۰۰)**. این مقیاس توسط روزن و همکاران در سال ۲۰۰۰ ساخته شده است و عملکرد جنسی زنان را توسط ۱۹ سوال مورد بررسی قرار می‌دهد. با جمع کردن نمرات، نمره‌ی کل مقیاس به دست می‌آید. به این ترتیب نمره‌گذاری به گونه‌ای است که نمره‌ی بیشتر نشانگر کارکرد بهتر جنسی است. ضریب قابلیت اعتماد کلی آزمون با دو روش تصنیف و بازآزمایی به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۷۵ و برای خرده‌آزمون‌ها با روش تصنیف بین ۰/۶۳ و ۰/۷۵ و با روش بازآزمایی بین ۰/۷۰ تا ۰/۸۱ گزارش شد. قابلیت اعتماد شاخص عملکرد جنسی در ایران نیز توسط محمدی، حیدری و فقیه‌زاده (۱۳۸۷) مورد تأیید و آلفای کرونباخ آن ۰/۷۰ به دست آمده است.

شیوه اجرا. مدل ارائه‌شده بر اساس مطالعه ادبیات و پیشینه پژوهشی در ارتباط با موضوع پژوهش و توسط پژوهشگر تدوین شد. محقق بعد از مشخص کردن حجم نمونه و نمونه‌گیری، نمونه موردنظر از حیث معیارهای ورود همچون رضایت آگاهانه به شرکت در پژوهش و عدم ابتلا به اختلالات روانی -

شخصیتی مزمن مورد واریسی قرار گرفتند. سپس پرسشنامه‌های جمعیت شناختی و سایر پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار هریک از شرکت‌کنندگان قرار گرفت. در هر مرحله از اجرا، ملاحظات اخلاقی در اجرای پژوهش از جمله، رعایت اصل رازداری، کسب رضایت آگاهانه از داوطلبین، تشریح اهداف پژوهش برای شرکت‌کنندگان، در نظر گرفتن حق آزادی شرکت‌کنندگان جهت عدم تکمیل پرسشنامه‌های پژوهش، در نظر گرفتن کد برای کلیه آزمودنی‌ها و درج آن بر روی پرسشنامه‌های ایشان، رعایت گردید. داده‌های به‌دست‌آمده از اجرای پژوهش، با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی (ماتریس همبستگی) و همچنین تحلیل داده‌های خام حاصل از پژوهش در نرم‌افزار (SPSS) و با استفاده از نرم‌افزار LISREL تحلیل به‌صورت یک مدل چند متغیری و در قالب یک مفهوم نظری صورت گرفت.

یافته‌ها

میانگین (انحراف معیار) سن شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر، ۳۵/۸۹ (۱۲/۴۴) بود. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	K-S (z)	p
عملکرد جنسی	۱۹	۷۶	۳۷٫۲۷	۱۱٫۳۴	۱٫۳۸۳	۰٫۰۴۴
دزدگی زناشویی	۲۰	۱۴۰	۸۰٫۹۵	۲۲٫۳۱	۱٫۰۸۳	۰٫۱۹۱
احساس تنهایی اجتماعی عاطفی	۱۵	۷۵	۵۲٫۸۶	۱۶٫۹۹	۱٫۷۱۵	۰٫۰۰۶

با توجه به این‌که سطح معنی‌داری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در جدول فوق که برای متغیرهای شفقت و تنظیم هیجان منفی، کمتر از ۰/۰۵ است، نتیجه می‌شود که توزیع متغیرهای فوق ذکر تفاوت معناداری با توزیع نرمال نداشته است. ولی برای سایر متغیرهای قربانی قلدری، شرمساری، قربانی قلدری، تنظیم هیجان مثبت و حل مشکل با توجه به سطح معناداری که بالاتر از ۰/۰۵ است دارای توزیع نرمال می‌باشند. با توجه به نرمال نبودن متغیرهای پژوهش برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از نرم‌افزار معادلات ساختاری Lisrel استفاده شده است. در ادامه به بررسی وضعیت هم خطی بین متغیرهای پژوهش و شاخص ماهالانوبایس مبادرت شده است:

جدول ۲. گزیده‌ای از شاخص‌های برازش مهم مدل ترسیمی

شاخص	نام شاخص	اختصار	مقدار	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش مطلق	سطح تحت پوشش (کای اسکوئر)	-	۱۱۰۵٫۹۰	
	شاخص نیکویی برازش	GFI	۰٫۹۱	بزرگتر از ۰٫۸
شاخص‌های برازش تطبیقی	شاخص نیکویی برازش اصلاح شده	AGFI	۰٫۹۷	بزرگتر از ۰٫۸
	شاخص برازش تطبیقی	CFI	۰٫۹۵	بزرگتر از ۰٫۹
شاخص‌های برازش مقتصد	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	۰٫۰۶۰	کمتر از ۰٫۱

با توجه به معیارهای خی-دو و RMSEA این مدل برازش مناسبی به داده‌ها ارائه می‌کند. در جدول ۲، مهم‌ترین و متداول‌ترین شاخص‌های برازش آورده شده است. همان‌گونه که در جدول ۲ دیده می‌شود، همه‌ی شاخص‌ها کفایت آماری دارند. بنابراین، با اطمینان می‌توان دریافت محقق در مورد این شاخص‌ها به برازش نسبتاً کاملی دست یافته است.

جدول ۳. ضرایب مسیر و مقادیر t

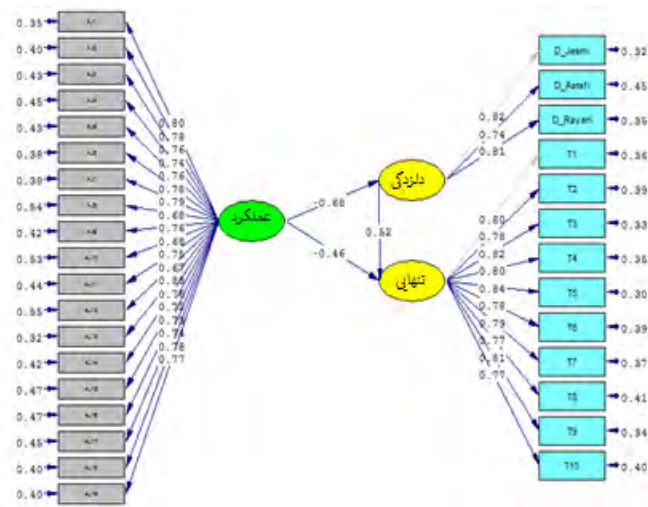
مسیر	ضریب مسیر	مقدار t	وضعیت
عملکرد جنسی --> دزدگی زناشویی	-۰,۶۸	-۱۷,۲۵	پذیرفته شد
دزدگی زناشویی --> احساس تنهایی اجتماعی عاطفی	۰,۵۲	۶,۶۹	پذیرفته شد
عملکرد جنسی --> احساس تنهایی اجتماعی عاطفی	-۰,۴۶	-۶,۲۶	پذیرفته شد

در جدول ۳، ضرایب مسیر به همراه مقادیر t برای فرضیه‌های فوق آورده شده است. همان‌طور که مشخص است، مسیرهای مورد آزمون، پذیرفته می‌شوند. برای بررسی میزان تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر وابسته لازم است تا اثرات کل، مستقیم و غیرمستقیم برای متغیر درون‌زای مدل ارائه شود که این اثرات در جدول ۴ قابل مشاهده است.

جدول ۴. تفکیک اثرات، مستقیم، غیرمستقیم

متغیر مستقل	متغیر وابسته	اثر	
		مستقیم	غیرمستقیم
عملکرد جنسی	دزدگی زناشویی	-۰,۶۸	---
دزدگی زناشویی	احساس تنهایی اجتماعی عاطفی	۰,۵۲	----
عملکرد جنسی	احساس تنهایی اجتماعی عاطفی	-۰,۴۶	-۰,۳۵ = -۰,۵۲ * -۰,۶۸

همان‌طور که در جدول ۴ قابل مشاهده است، تأثیر عملکرد جنسی بر احساس تنهایی اجتماعی عاطفی از طریق دزدگی زناشویی به میزان -۰,۸۱ است. در ادامه مدل نهایی پژوهش به همراه ضرایب مسیر و بارهای عاملی نمایش داده شده است.

شکل ۱. ضرایب مسیر و بارهای عاملی مدل

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی رابطه عملکرد جنسی و احساس تنهایی با نقش میانجی دزدگی زناشویی صورت گرفت. نتایج نشان داد که بین عملکرد جنسی و دزدگی زناشویی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی همچون پاک‌نیت و روشن‌چلس، ۱۳۹۷؛ زارعی و همکاران، ۲۰۱۹ همسو است. در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت ناآگاهی و کمبود دانش جنسی و کسب اطلاعات نادرست درباره رابطه جنسی منجر به مختل شدن عملکرد جنسی و در نتیجه افزایش تعارض و آسیب‌های جنسی زوجین می‌شود. اعتقادات و نگرش‌های جنسی ناسازگارانه و منفی در برانگیختگی و رسیدن به مرحله ارگاسم همسران نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند و عملکرد نامناسب جنسی می‌تواند امکان دزدگی زناشویی را افزایش دهد. در حالیکه نگرش سالم نسبت به رابطه‌ی جنسی به ویژه وقتی نگرش نسبت به امور جنسی مثبت باشد و زوج‌ها این موضوع را موضوعی لازم برای زندگی مشترک بدانند، باعث تجربه‌ی رابطه‌ی لذت‌بخش و رسیدن به اوج و لذت جنسی می‌شود (رحمانیان، خدیوزاده و اسماعیلی، ۱۳۹۶) که احتمال ایجاد دزدگی زناشویی را کاهش می‌دهد. علاوه بر این، نگرش‌ها، ترس‌ها یا خاطرات افراد از جمله عوامل زیربنایی مشکلات جنسی است. افرادی که در عملکرد جنسی خود مشکل دارند، معمولاً اعتماد به نفس پایینی دارند، مضطرب و نگران‌تر هستند، افسرده‌اند، روابط جنسی آنان تحت تاثیر پیش‌بینی شکست آن‌ها قرار می‌گیرد و در نتیجه تجارب ناخوشایندی خواهند داشت (میرزایی جاهد و صابری، ۱۳۹۸) که منجر به دزدگی زناشویی خواهد شد.

نتایج نشان داد که بین احساس تنهایی و دزدگی زناشویی رابطه مستقیم وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های تساپلاس، آرون و اورباچ (۲۰۱۶) همسو است. در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت وقتی که رابطه بین زوجین متشنج باشد و زوج دچار دزدگی زناشویی شوند به دنبال آن احساس تنهایی فزونی می‌یابد چرا که یکنواختی زندگی و تفاوت واقعیت با توقع هر یک از زوجین از عشق و زندگی زناشویی سبب می‌شود تا ارتباط بین زوجین کاهش و به دنبال آن تنهایی هر یک از آنان افزایش یابد

(عباسی اسفجیر، رضانی و جوانمرد، ۱۳۹۵). اکثر افراد با این هدف ازدواج می‌کنند تا از تنهایی بیرون بیایند و ازدواج را مساوی با عدم تنهایی می‌دانند، لذا وقتی این افراد دچار دلزدگی زناشویی می‌گردند احساس تنهایی بیشتری می‌کنند. همچنین احساس تنهایی در زوجین که ناشی از فقدان دلبستگی صمیمانه و نزدیک به همسر و متاثر از عوامل مختلف است بر این امر تاثیرگذار است. تنهایی به عنوان یک متغیر دخیل در ارتباط زمانی رخ می‌دهد که زوجین دیگر احساس نمی‌کنند که رابطه آن‌ها ارزشمند است. لذا با توجه به مشکلات بین فردی که اغلب توسط زوجین تجربه می‌شود، معقول است توجه کنیم که تنهایی نتیجه نهایی متغیرهای روانی مختلف همچون دلزدگی زناشویی باشد.

نتایج نشان از میانجی‌گری دلزدگی زناشویی در رابطه بین عملکرد جنسی و احساس تنهایی داد. اگر چه تا بحال پژوهشی که در آن نقش میانجی دلزدگی زناشویی در رابطه‌ی عملکرد جنسی و احساس تنهایی مورد مطالعه قرار گرفته باشد، صورت نگرفته است اما پژوهش‌هایی نزدیک به این پژوهش وجود دارد همچون پژوهش دادو و دبیری (۱۳۹۸) مبنی بر پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس دلزدگی زناشویی، احساس تنهایی و عملکرد جنسی، که نتایج حاصل از آن با نتایج حاصل از این پژوهش همسوست. در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت که عملکرد جنسی یک فعالیت مهم است چرا که عدم آن می‌تواند نشانه‌ای از مشکلات ازدواج باشد. ارتباط جنسی با رفتارهایی که می‌تواند باعث تداوم ازدواج شود، ارتباط مثبت دارد (کرناس زوسکا-پولاک، ۲۰۱۶). رابطه جنسی برای رضایت‌مندی بادوام زندگی بسیار مهم است زیرا پیوند مابین افراد را قوی می‌کند، نیازهای عاطفی و روانی افراد را تامین می‌کند و شاخص خوبی است که نشان می‌دهد علیرغم همه‌ی مشکلات، همه چیز به خوبی پیش می‌رود (تاجیک اسمعیلی و گیلک حکیم‌آبادی، ۱۳۹۵). همچنین می‌توان گفت که دلزدگی زناشویی در اثر برخی توقعات غیرمنطقی، بی‌توجهی زوجین به نیازهای یکدیگر و... به وجود می‌آید و دارای علائم جسمی، روانی و هیجانی است. افراد مبتلا به این نشانگان احساس تباه‌شدگی در زندگی دارند و دید بدبینانه‌ای نیز نسبت به همسر خود دارند و احساس می‌کنند که نمی‌توانند این شرایط را تغییر دهند به همین دلیل تصمیم می‌گیرند تا انرژی کمی که برایشان باقی مانده را صرف خود یا فرزندان‌شان کنند و به این دلیل که سعی نمی‌کنند شرایط را تغییر دهند فاصله بین‌شان بیشتر شده و در نهایت، این شرایط، عدم رضایت و تعارض زناشویی را در پی دارد (کاپری، ۲۰۱۳). دلزدگی زناشویی کاهش تدریجی دلبستگی عاطفی به همسر است که با احساس بیگانگی، بی‌علاقگی و بی‌تفاوتی زوجین به یکدیگر و جایگزینی عواطف منفی با عواطف مثبت همراه می‌باشد و باعث از دست دادن شور و شوق اولیه، وابستگی عاطفی و تعهد می‌شود (خورشیدی و دشت بزرگی، ۱۳۹۸). این ارتباط را می‌توان بر اساس چند دیدگاه تبیین کرد: اول: بر اساس تئوری ارتباطات، هیجان و عواطف در روابط نزدیک و صمیمی مانند ازدواج نقش اساسی دارند. تجارب عاطفی میان همسران در انزوا از یکدیگر اتفاق نمی‌افتد، زوجین به یکدیگر وابسته بوده و رفتارشان منوط به انتظاراتی است که از یکدیگر دارند. هنگامی که یکی از زوجین، انتظارات و خواسته‌های شریک زندگی خود را نادیده بگیرد یا نقض کند، باعث شکل‌گیری هیجانات منفی در فرد مقابل شده که می‌تواند بعد از مدتی تبدیل به احساس تنهایی در فرد شود و در نتیجه این اتفاق سطوح رضایت فرد کاهش می‌یابد. این دیدگاه مطابق با دیدگاه شناختی در رابطه با انتظارات نیز است. دوم: نظریه تبادل عاطفی بیان می‌کند که

احساس تنهایی می‌تواند خودش را از طریق ارتباطات اجتماعی گسترش دهد. بر اساس این دیدگاه احساس تنهایی خود را به شیوه‌های گوناگون آشکار می‌کند و حتی می‌تواند ناخودآگاه نیز باشد. احساس تنهایی بر روش‌هایی که افراد با دیگران برخورد می‌کنند تاثیر می‌گذارد و با رفتارهای اضطرابی، بی‌دست و پا بودن و حتی رفتارهای خصمانه نیز در ارتباط است، مجموعه این رفتارها باعث فاصله‌گیری بیشتر زوجین از هم می‌شود و هم می‌تواند این احساس و رفتارها را در زوج دیگر نیز به وجود آورد، بنابراین، این رفتارها کم‌کم می‌تواند باعث نارضایتی شود و خود این نارضایتی نیز در یک چرخه معیوب موجب افزایش احساس تنهایی همسران شود (استوکز، ۲۰۱۷). سوم: دیدگاه شناختی نشان می‌دهد که تنهایی عاطفی زنان و مردان متاهل در درجه اول با ارزیابی کیفیت روابط زناشویی مرتبط است. در این ارزیابی افراد واقعیت‌ها را در برابر انتظارات خود ارزیابی می‌کنند و اگر بین این دو عامل فاصله زیادی باشد، احساس تنهایی در افراد بروز پیدا می‌کند و زمینه نارضایتی بین زوجین ایجاد می‌شود (برونز و همکاران، ۲۰۱۹).

در صورتیکه عملکرد جنسی مختل و یا دارای مشکل، به احساس محرومیت، ناکامی و عدم ایمنی در همسران منجر می‌شود. این محرومیت جنسی در بسیاری از مواقع منجر به صدمات بسیاری به روابط زن و شوهری می‌گردد و با ایرادگیری از همسر، ابراز نارضایتی از زندگی، تعارض، قهر و تهدید به جدایی همراه می‌گردد که همگی نشانه‌های دزدگی زناشویی است. همچنین اگر زوجین توانایی شناسایی و توصیف احساسات و خیال‌پردازی را نداشته باشند و آن‌ها را بروز ندهند، رضایت جنسی آن‌ها کم و در نتیجه از هم دلزده می‌شوند (ذوالفقاری و همکاران، ۱۴۰۰). افرادی که دچار دزدگی زناشویی می‌شوند. احساس تباه‌شدگی در زندگی دارند و دید بدبینانه نسبت به همسرشان و احساس می‌کنند که نمی‌توانند این شرایط را تغییر دهند و در نتیجه‌ی آن احساس تنهایی می‌کنند. نتایج حاصل از این پژوهش علاوه بر گسترش حوزه‌های نظری مربوط از نظر کاربردی نیز می‌تواند نظر متخصصان حیطه‌ی مشاوره‌ی خانواده و زوج‌درمانگران را به تلاش برای کاهش دزدگی زناشویی و آموزش مهارت‌های لازم برای عملکرد جنسی زوجین به عنوان ابزار مفیدی در جهت کاهش احساس تنهایی در زندگی و در نتیجه بهزیستی و زندگی سالم و پایدار جلب کند. از جمله محدودیت‌های پژوهش می‌توان به اجرای آن در شهر تهران و در جامعه‌ی آماری زنان متاهل اشاره کرد که تعمیم نتایج آن به مردان، فرهنگ‌های دیگر و شهرهای دیگر را دشوار می‌سازد. محدودیت دیگر پژوهش عدم کنترل برخی از متغیرهای مزاحم بر نتایج داده‌ها است لذا در استنباط روابط متغیرها، جانب احتیاط باید رعایت شود.

موازن اخلاقی

در این پژوهش موازن اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند.

سپاسگزاری

گروه پژوهشی بر خود لازم می‌دانند تا از تمامی شرکت‌کنندگان عزیز که نهایت همکاری را با محققین در فرایند اجرای پژوهش تشکر و قدردانی نمایند.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان این پژوهش در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی‌سازی نقش یکسانی داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- اکبری، نغمه، سامانی، سیامک. (۱۳۹۷). پیش‌بینی دلزدگی زناشویی بر اساس بدکار کردیهای جنسی در زنان شهر شیراز، زن و جامعه، ۹ (۲)، ۲۸-۳۶.
- پناهی، مریم، جمارانی، شبنم، عنایت‌پور شهربابکی، مهدیه و رستمی، مهدیه. (۱۳۹۶). اثربخشی زوج‌درمانی رفتاری-تلفیقی بر کاهش دلزدگی زناشویی و ترس از صمیمیت زوجها، روانشناسی کاربردی، ۱۱ (۳): ۳۷۳-۳۹۲
- جعفریزرجی، فرشته، آروین، سمانه، نیکروی، فرزاد و غفاریان، سارا. (۱۴۰۰). نقش ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی، دشواری در تنظیم هیجان و احساس تنهایی در پیش‌بینی ترس از صمیمیت در زنان کارگر جنسی، رویش روانشناسی، ۱۰ (۷)، ۴۸-۵۶.
- دادو، پریسا، و دبیری، سولماز. (۱۳۹۸). پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس دلزدگی زناشویی، احساس تنهایی و عملکرد جنسی در دانشجویان متأهل، علوم روانشناختی، ۱۸ (۷۶): ۴۹۹-۵۰۷
- ذوالفقاری، سهیلا، مرادی، امید، احمدیان، حمزه و شمسعلیزاده، نرگس. (۱۴۰۰). تاثیر آموزش مدل رضایت جنسی بر کاهش دلزدگی زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره، دانشگاه علوم پزشکی اراک، ۲۴ (۲)، ۱۳-۲۶.
- خورشیدی، غزال، دشت بزرگی، زهرا. (۱۳۹۸). رابطه جنبه‌های تاریک شخصیت، احقاق جنسی و انعطاف‌پذیری شناختی با دلزدگی زناشویی در پرستاران زن. نشریه پژوهش پرستاری ایران، ۱۴ (۱): ۶۶-۷۱.
- رحمانیان، سیده عادل، خدیوزاده، طلعت، اسماعیلی، حبیب‌الله. (۱۳۹۶). مقایسه تاثیر مشاوره تلفیقی (گروهی و فردی) با مشاوره صرفاً گروهی بر آگاهی و نگرش جنسی زنان در آستانه‌ی ازدواج، زنان، ملامتی و نازایی ایران، ۲۰ (۳): ۷۷-۸۸

زارع زردینی، سمانه، جعفری، علیرضا، قمری، محمد. (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین احساس تنهایی با دلدگی زناشویی زنان ناباور، سومین کنفرانس بین‌المللی علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره، آموزش و پژوهش، تهران

عباسی‌سافجیر، علیاصغر، رضانی، لیدا، جوانمرد، مهدی. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین عملکرد خانواده و رضایت زوجین با دلدگی زناشویی فرهنگیان متاهل شهرستان بهشهر، دانش انتظامی مازندران، ۷(۴): ۴۳-۵۶
عموزاده، آرزو. (۱۳۹۳). بررسی تأخیر سن ازدواج و احساس تنهایی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی خوابگاهی دانشگاه الزهراء سال تحصیلی ۹۳-۹۲. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مطالعات زنان، دانشگاه الزهراء (س)

کوچکی امیردهنده، مونا، کربلایی محمدمیگونی، احمد، ثابت، مهرداد. (۱۳۹۶). نقش واسطه‌های نشخوار خشم و نشخوار خودسرزنشگری در رابطه بین دلدگی و خشونت زناشویی، اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی، ۱۱(۳): ۴۷-۵۶

گودرزی، محمود. (۱۳۹۲). اثربخشی زوج‌درمانی با رویکرد ستیر بر بهبود عملکرد خانواده و کاهش دلدگی زناشویی، پژوهش‌های مشاوره، ۱۲(۴۸): ۲۷-۴۴.

محمودپور، عبدالباسط، شیری، طاهره، فرحبخش، کیومرث، ذوالفقاری، شادی. (۱۳۹۹). پیش‌بینی گرایش به طلاق بر اساس دلدگی زناشویی و تحمل پریشانی با میانجیگری احساس تنهایی در زنان متقاضی طلاق، فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۱(۴۲): ۱۲۱-۱۴۱.

میرزایی جاهد، عاطفه، صابری، هایده. (۱۳۹۸). پیش‌بینی دلدگی زناشویی زنان بر مبنای نگرش جنسی آن‌ها و گرایش همسرانشان به شخصیت تاریک، روانشناسی کاربردی، ۱۳(۳): ۳۷۱-۳۸۹.

References

- Abbasi Asfajir, A., Ramadan, L., & Javanmard, M. (2016). The relationship between family performance and satisfaction with marital dissatisfaction of married educators in Behshahr city. *Mazandaran law enforcement research*, 7(4), 43-56. (In Persian)
- Akbari, N., & Samani, S. (2018). Predicting marital dissatisfaction based on sexual dysfunctions in women in Shiraz city. *Women and society*, 9(2), 28-36. (In Persian)
- Amoozadeh, A. (2014). The relationship between delayed marriage age and loneliness in female dormitory students of Alzahra University in the academic year 92-93. Master's thesis, Women's Studies, Alzahra University. (In Persian)
- Beam, C. R., Marcus, K., Turkheimer, E., & Emery, R. E. (2018). Gender differences in the structure of marital quality. *Behavior Genetics*, 48(3): 209- 223.
- Brunes, A., Hansen, M. B., & Heir, T. (2019). Loneliness among adults with visual impairment: prevalence, associated factors, and relationship to life satisfaction. *Health and quality of life outcomes*, 17(1), 24-31.
- Capri, B. (2013). The Turkish Adaptation of the Burnout Measure-Short Version (BMS) and Couple Burnout Measure-Short Version (CBMS) and the Relationship between Career and Couple Burnout Based on Psychoanalytic-Existential Perspective. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13(3), 1408-1417.
- Clayton, A. H., & Juarez, E. M. V. (2010). Female sexual dysfunction. *Psychiatric Clinics of North America*, 33(2): 323-338.

- Dadoo, P., & Dabiri, S. (2019). Predicting marital satisfaction based on marital dissatisfaction, loneliness, and sexual function in married students. *Psychological sciences*, 18(76), 499-507. (In Persian)
- Goudarzi, M. (2013). The effectiveness of couple therapy with a Satir-oriented approach on improving family performance and reducing marital dissatisfaction. *Counseling Research*, 12(48), 27-44. (In Persian)
- Hsieh, N., & Hawkley, L. (2018). Loneliness in the older adult marriage: Associations with dyadic aversion, indifference, and ambivalence. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(10), 1319-1339.
- Jafari-Zarjibi, F., Arvin, S., Nikravan, F., & Ghaffarian, S. (2021). The role of satisfying psychological basic needs, emotion regulation difficulties and loneliness in predicting fear of intimacy in female factory workers. *Psychology development*, 10(7), 48-56. (In Persian)
- Jodouin, J. F., Bergeron, S., & Janssen, E. (2018). The mediating role of sexual behavior in event-level associations between sexual difficulties and sexual satisfaction in newlywed mixed-sex couples. *The Journal of Sexual Medicine*, 15(10): 1384-1392
- Khorshidi, G., & Dashtbozorgi, Z. (2019). The relationship between dark personality traits, sexual entitlement, cognitive flexibility, and marital dissatisfaction in female nurses. *Iranian Journal of Nursing Research*, 14(1), 66-71. (In Persian)
- Kornaszewska-Polak, M. (2016). Subjective loneliness, well-being and marital satisfaction in couples with different attachment styles. *Polskie Forum Psychologiczne*, 21(4), 514-533
- Kouchaki Amirhdendeh, M., Karbalaei Mohammad Miqani, A., & Sabet, M. (2017). The mediating role of anger rumination and self-blame in the relationship between marital dissatisfaction and domestic violence. *Thought and behavior in clinical psychology*, 11(3), 47-56. (In Persian)
- Mahmoodpour, A., Shiri, T., Farahbakhsh, K., & Zolfaghari, S. (2020). Predicting the tendency to divorce based on marital dissatisfaction and distress tolerance with the mediating role of loneliness in women seeking divorce. *Culture of Counseling and Psychotherapy*, Allameh Tabataba'i University, 11(42), 121-141. (In Persian)
- McNulty, J. K., Wenner, C. A., & Fisher, T. D. (2016). Longitudinal associations among relationship satisfaction, sexual satisfaction, and frequency of sex in early marriage. *Archives of Sexual Behavior*, 45(1): 85-97
- Mirzaei Jahed, A., & Saberi, H. (2019). Predicting marital dissatisfaction in women based on their sexual attitudes and their spouses' inclination toward dark personality. *Applied psychology*, 13(3), 371-389. (In Persian)
- Panahi, M., Jamshidzadeh, S., Enayatpour Shahrabaki, M., & Rostami, M. (2017). The effectiveness of integrated behavioral couple therapy on reducing marital dissatisfaction and fear of intimacy in couples. *Applied Psychology*, 11(3), 373-392. (In Persian)
- Parsakia, K., Rostami, M., & Saadati, S. M. (2023). The Relationship between Emotional Intelligence and Marital Conflicts Using Actor-Partner Independence Model. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture*, 1(1), 23-28.
- Rahmanian, S. A., Khodivzadeh, T., & Esmaeili, H. (2017). A comparison of the effect of integrated counseling (group and individual) with group counseling only on the knowledge and attitudes of women to sexual health on the threshold of marriage. *Women, Obstetrics and Gynecology*, 20(3), 77-88. (In Persian)

- Sbarra D. (2015). Divorce and Health: Current Trends and Future Directions. *Psychism Med.* 77 (3):227–36.
- Tsapelas, I, Aron. A. and Orbu. T (2016). Marital boredom now predicts less satisfaction 9 years late. Published in: *Psychological Science.* 20(5).
- Zare-e-Zardini, S., Jafari, A., & Ghamari, M. (2021). The relationship between loneliness and marital dissatisfaction in infertile women. The 3rd International Conference on Educational Sciences, Psychology, Counseling, Education, and Research, Tehran. (In Persian)
- Zolfaghari, S., Moradi, O., Ahmadian, H., & Shamsalizadeh, N. (2021). The effect of sexual satisfaction training on reducing marital dissatisfaction in clients referring to counseling centers. *Arak University of Medical Sciences*, 24(2), 13-26. (In Persian)

The relationship between sexual performance and feelings of loneliness with the mediating role of marital boredom

Mitra. Nezamolmolki¹, Maryam. Nasri^{2*} & Seyed Abdulmajid. Bahrainian³,
Fatemeh. Shahbazizadeh⁴ & Sahar. Farahmandpour⁵

Abstract

Aim: This research was conducted with the aim of investigating the relationship between sexual performance and loneliness with the mediating role of marital boredom. **Methods:** The research method was correlation type. The statistical population of the present study was all married women with family differences who referred to counseling centers in Tehran in 2022. The sample of the research was 200 of these married women, which was done in the form of two-stage cluster and simple random sampling of the lottery type. The research tools were: Pines Marital Boredom Scale (1996), Social Emotional Loneliness Questionnaire of DiTomaso et al. (2004) and Rosen et al. Sexual Performance Questionnaire (2000). The obtained information was analyzed using the method of path analysis and path analysis. **Results:** Path analysis results showed that there is a direct and significant relationship between sexual performance and marital boredom, between loneliness and marital boredom, and between sexual performance and loneliness ($P < 0.001$). Also, the results indicated that marital boredom plays a mediating role in the relationship between sexual performance and loneliness ($P < 0.001$). **Conclusion:** It can be concluded that the model of the relationship between sexual performance and loneliness with the mediator role of marital boredom has a good fit.

Keywords: sexual function, loneliness, marital boredom.

1. PhD student, Department of Psychology, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran

2. *Corresponding author: Assistant Professor, Department of Psychology, Birjand Medical School, Islamic Azad University, Birjand, Iran
Email: maryamnasi59@yahoo.com

3. Professor, Department of Psychology, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran

4. Associate Professor of Psychology Department, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran

5. M.A of Clinical Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran